

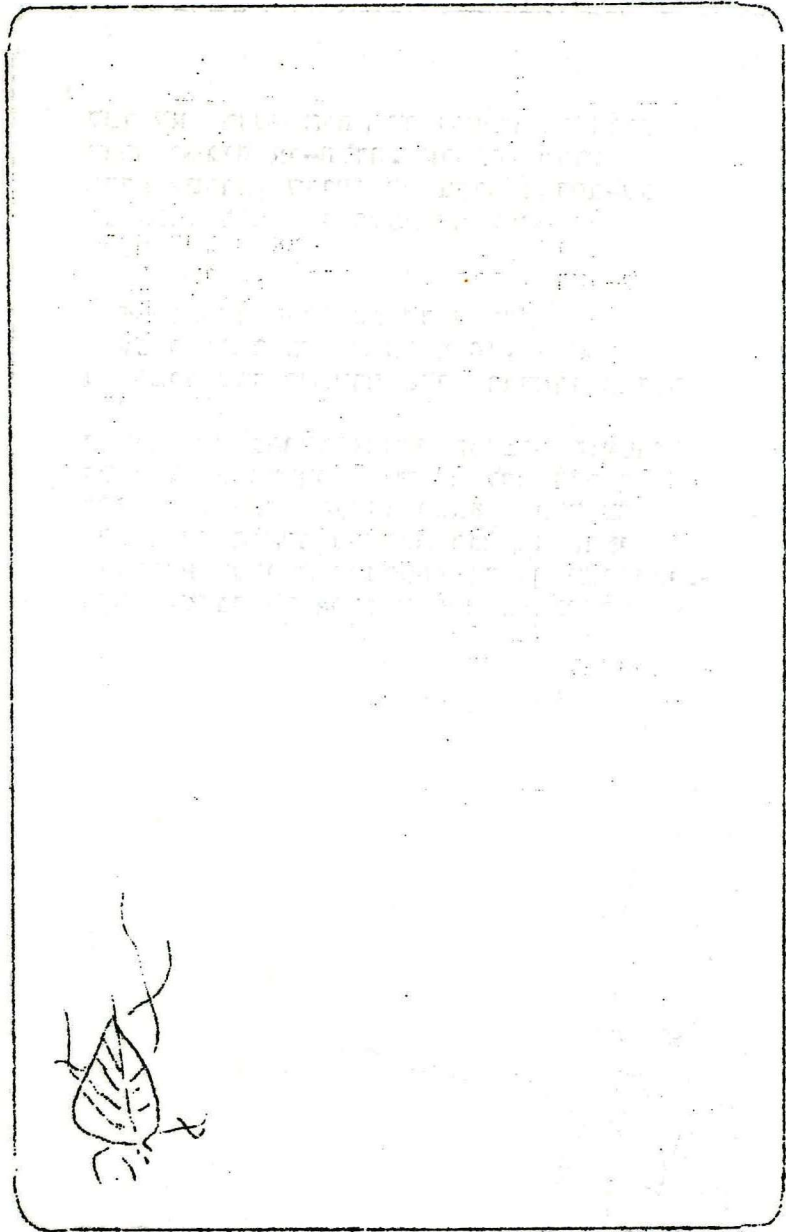
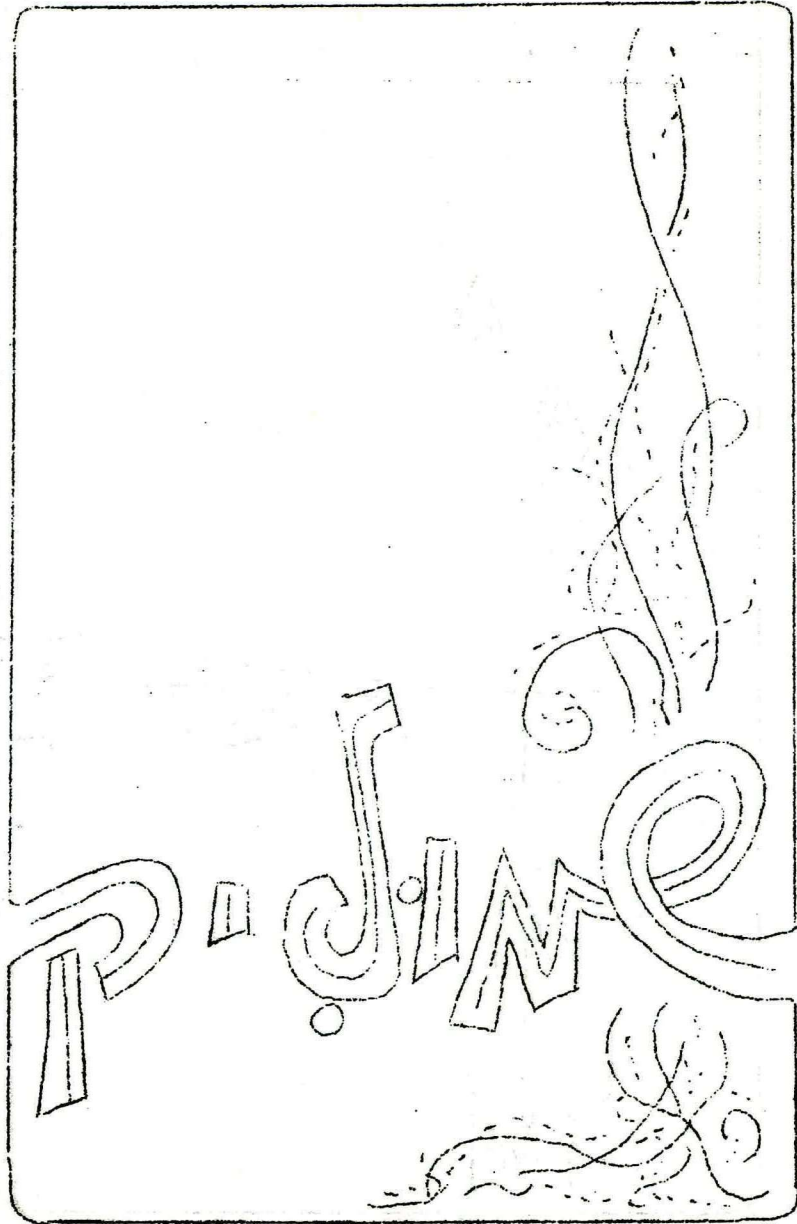
שמואליק

שלושים לנפילתו של
שמואל אברהמי ז"ל
בנם של חיים ורחל
נולד ברחובות 3.7.1947
נפל בתעלה 24.2.1970

בהוצאת חברי קב' „ניצנים" וקיבוץ מזרע

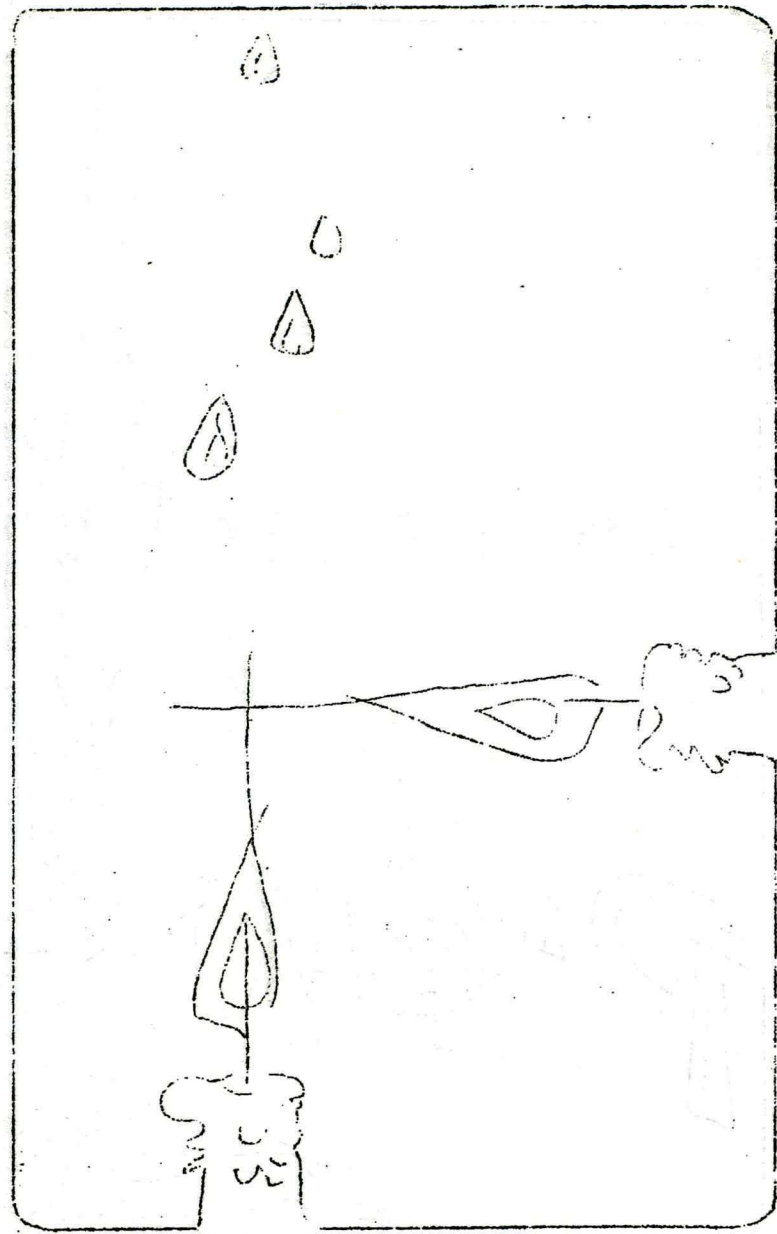
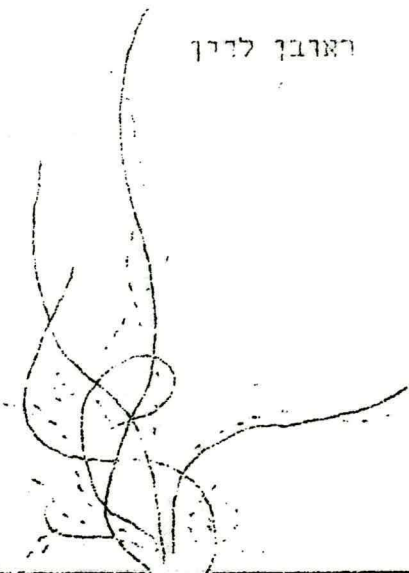

לכן לא דרושה היתה לך הדגשת ניגודים
צורך הפגנת אי-תלות. אדרבא, מודע
היית לסיודע, שניתן לך בבית ברוחב-לב
ובבטחון מלא כי תמצא את עצמך דאת
דרכך.

דומה שמכאן שאבת את כוחך השקט
והענוו ויחד עם זה כה איתן, - שהיה
בו תמיד כדי להשרות שלזה ובטחון סביבך.

בשל כך גם נכרכו אחריו חניכיו הזאטושים,
ילדו גבעת-המורה - שהיית להט מדריך
ותוך זמן קצר: מנהיג ואבא ו בשל כך
רכשנו לך הוקרה כה רבה ונרקמו הוישי
הידידות העצורה והבושחת ביניך לבינינו -
והרי שמרנו לך אמנניש מקרוב ומרחוק. -

ראובן לוי

ובזה היה מסתירם הענין - או ביתר דיוק
- מתחיל. כי מיותרים היו שידולים ו-
הפצרות. מתוך הכרתך אתה והכרעתך החופשית
היית נוהג ליטול על עצמך לאלתר את הדורש
התנדבות, ומבצעו בענודה, באורך-רוח וב-
כשרון !

ההזדרכה בתנועת הנוער הרי היא אחת התחנות
האופייניות בדרכם של רבים מבין המסוריים,
האחראיים והבשליט יותר שבקרב המתבגרים
בארץ - בדרכם של אלה שאופקיהם רחבים
ולייבם יחזק דיו כדי לחרוג מדלת-אמותיהם
של עניינים אישיים ולהתמסר לענייני הכלל.
עם אלה המסוגלים והמוכנים לכך, העומדים
את הקשה שאיננו כרוך בפרט - נמנית גם אתה.
כך התחלת את הדרכתך.

אותו כח פנימי שקט ובוטח, אותה יכולת
להתיצב ולעשות גם את מה שלמעלה מן החובה
- מאין באו לך ?

דומה ששאבת ממקור - שמעשית זוכים לשאוב
ממנו כמור: זכית לתקופת נעורים טובה ו-
שלורה למעלה מן הרגיל. אותה התמודדות
חריפה וממושכת עם ההורים, המצוייה לרוב
בעולמו של המתבגר, מטעירה ומזעזעת אותו
תדיר, בולעת מכוחותיו ומערערת את בטחונו
- לא היתה מנת חלקך.

התבגרות בלעדי לבטים וקונפליקטים - טפק
אם ניתנת.

אך התבגרותך אתה הבשילה במינימום של
קונפליקט. ומה שייחד את דרכך היתה
דוקא אותה הודאות של קרבה חמה
ועמוקה בינך להורייך.

בהר-המנוחות אין מנוחות.
שורות שורות מנוחות העולות

בקבר סצר -

והאדמה אינה יכולה לקבלן.

אין מנוחות בהר-המנוחות.

חיליים נואשים - שורות שורות

גאבקים: מתחפרים בצפרניהם בסלע,

חותכים במרפקיהם באפל,

לוחשים לאדמה: קחי את מנחתנו, הרי אמא,

קבלי אותנו

ואדמת ירושלים הקשה והשובה,

אדמת ירושלים שיבשה מדמע,

אדמת ירושלים האמונה

מתאמצת ומתאמצת -

ואיננה עוזרת כח....

(א. עלי. - סתור "בהר המנוחות")

שמוליק,

מה קשתה כתיבה זו.
מלים אחרונות אליך,
עליך.

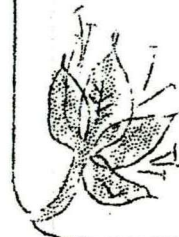
מין השלמה
והודאה בהכל...
והרי אני, עדיין לא השתכנעתי
כן. הכל זועק....

במסגרות השחורות
העושרות את שמך...
בלבנים היפות
הבונות קברך...
הפרחים
טהנחתי שט
לציזך...

כולט אומרים....

אך עדיין
בזה לבי התקוה משטה:
שבאותו ארון (עטוף דגל הלאום),
לא היית אתה....

וצפים זכרונות
משחקים עם ירח הנחבא
בין גדרות;
טיוולים,
מחשבות,
תקליטים
ותקוות....

שמוליק, זה הרי לא יתכן שיותר לא נראה
אותך. דוקא אתה שמוליק שכה אהבת את
החיים - הלכת לבלי שוב, הרי עוד כל
הדרך הייתה לפניך, שמוליק!

היית הגאווה של הורייך, כמה ימים לא
שמעו עליך - כבר היה מגיע שלפון למזרע.

שמוליק, במה ננחת את אמך? את אחייך.
הרי כל זבר יהיה חסר משמעות וטפל.

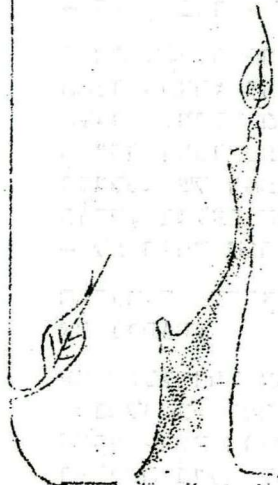
שלום לך שמוליק שלנו
שלום לך לעולמים

רותי

*

בהשירי הראש המיוחדת
לך, היית יושב ומאזין
עת תארו לפניך משימה
חיונית זו או אחרת,
בתקווה כי תקבלה על
עצמך. ומאזין היית
במתינות קשובה עד תום
ההסבר - ממעים לשאול
או לתהות. לבכוף היית
מרים את ראשך, מחייך
חיוך של תבונה מבוש קמעה
ואומר לאט לאט, בקול שקט
ועמוק:

"אס זה נחוק - הרי אעשה".

הברתי אותו במות חיים, אביו כשהוא יטב
ליד רחל, חבק אותה, ולחש לה: "תראי עוד
יהיה טוב."

והנה ראו נא ראו! עצוב לנו ונחומים
אין.

רחל, נהיה לך לעזר, ולך ארנון למשענת.
מי יתן ויהיה לכה הכח לעמוד בכאב גדול
זה.

רותי ר.

שמוליק

כל כך קשה לשבת ולכתוב עך אדט שאיננו,
על שמוליק שרק היה אתנו, שמוליק האדם
שקט והביושן שתמיד היינו מבקשים ממנו
עוד חיוך, כדי לראות עוד פעם את
גומות החן שלו. האדט שאף פעם לא ידע
להגיד לא.

אני זוכרת איך שהגעתי אלינו, עם נעלי
עבודה, חולצה שומרית - היית יותר קיבוצניק
מכולנו. מהתחלה תמיד היטסת אם לחיות
בקיבוץ כמו שלנו או בקיבוץ צעיר.

אחר"כ הלכנו לצבא ואתה באת לקורס צניחה.
באתי לראות אותך, היית אז שירון, נראית
כבר כל כך עייף מהכל - רציתי כל כך
לעזור לך, שמוליק. גם בימי המלחמה
לא שיבצנו אותך לשום יחידה ואתה לא
יכולת לשבת בבית בפער מחבריך בלחמר.
אני זוכרת איך שבאת למסור ד"שים לאמהרת
דוארות.

ימי שישי.

שנינו לבד,

מפה לבנה,

נרות דולקים

ואנחנו - בקריאת ה"נסיך הקטן" עוסקים....

לפתע,

הגיע הצר:

"הנך מרצבו!"

ויצאת....

גבולה,

שלו

רבוטח!

את המכסימם אחרים - זאת לי כתבת.

את תרונתך רעי - תרמת!

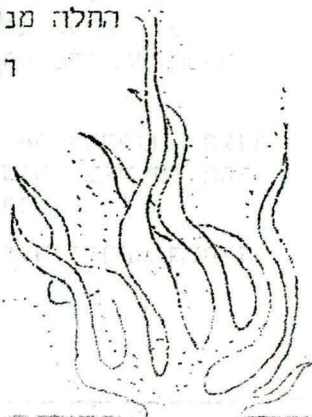
מה נורא שבכך את חייך - גדת!

ורוח עצבת,

החלה מנשבת

ראת לבי היא אינה מנחמת.

אתי נ.

לימודים בצוותא, טיולים, הדרכה משותפת והרבה זמן יחדיו מקפלים בתוכם מספר ה- שנים בהם עברנו משולחן הלימודים לצבא ומשם כל אחד לדרכו בחיים.

זכור אותך יום שבא אלינו שמוליק.

לא ידענו שידושלמי גברה זה עם מכנסים קצרים, חולצה שומרית וסנדלים, יפתח בפנינו דף חדש בקבוצה. כל זיון קיבל מימד חדש, בגרות. לאחר זמן קצר קשה היה לתאר את קבוצת "ניצנים" בלעדיו שמוליק.

שמוליק היה אתנו עד גבול מסויים, משם והלאה היה תחום טבורנו - מסוגר. רק לאחר שנים יחדיו, מעט מסגור ליבו הסכים לגלות.

שמוליק טוב הלב, היה טבלני דותרן לכולם - אדם נח לבריות. חיוך ביושני ועצימת עיניים לשבר שניה השעה לגודל העקשנות שבן. דבר לא יזיזנו מהחלשה נחושה.

בצבא לקשה ביותר התנדב, משלא הצליח, לא הירפה מלחפש ולמצוא משימות קשות בהתאם ליכולתו.

מדת אביו חיזק בליבו את ההחלטה לחזור לבית הוריו, שהיה ונשאר מבצר משפחתי שתמיד אפשר להשען עליו.

שמוליק עלה על דרך המלך לקראת העתיד שתכנן לעצמו והצליח.

שנה ורגע-רגע את אותו הגורם לחוריה שעברה עליו בעבר ולא הסעירה אותו באותו רגע.

כך גם עתה - אנו פנינו, כל אחד מאתנו, לדרכו, כל אחד לעיכוףו, אך בשוחני שכולנו נזכרים לא פעם אחת ביום, תוך כאב, בשמוליק. זה שאך לפני חודש הסתובב פה אתנו, צחק

בכל פה מעומק-הלב, אך נבוך מעט, זה שחשב, קרא, למד, תכנן ובצע.

מאז שהוא השתחרר התגלה שמוליק אחר. שמוליק המבוגר, והמאופק, שמוליק החושב.

עקבתי אחריו מאז שעזב את הבית ועבר ל- מזרע. כשהיה בא הביתה לחופש הרבינו לשרחח ומורגש היה עד כמה הפנים את אורת- המשק, את אורת הלימוד הנעשה בד בבד עם שמחה, ענין ותכלית. הוא טפג את הדשא ואת הכרוך בו - את הישיבה עליו עם החברה והמפוחית-פה את השיולים ואת אהבת הארק. בבית טפג את השלוח, את שלום הבית, את הויתורים ההודיים שכה זקוקים אנו להם בחיי יום-יום. וכך גדל הילד ובנה לעצמו אישיות שאך מעטים הכירוה. הוא היה סגור ואך לעתים וחוקות נתן לאחר אפשרות לחדור לנבכי נפשו.

הייתי בין המעטים שהכרתי אותו. אך הכרתי אותו מזווית ראייה שונה מכט - חבריו שב- מזרע, או מכט חבריו בצבא. הכרתי אותו כהכר אם את בנה. אך אצלי נוסף אותו מימד שבדרך כלל אינו קיים אצל אם - האוביקטיביות. לא פעם נתגלו הילוקי דעות בינינו אך הדברים היו ברוח טובה, שכן הוא היה מוכן לשמוע לדון ולהתחשב.

גם במלואים הראשונים - האחרונים נתן את
המכסימום והרצון נגדע מעל ומעבר ל-
מכסימום.

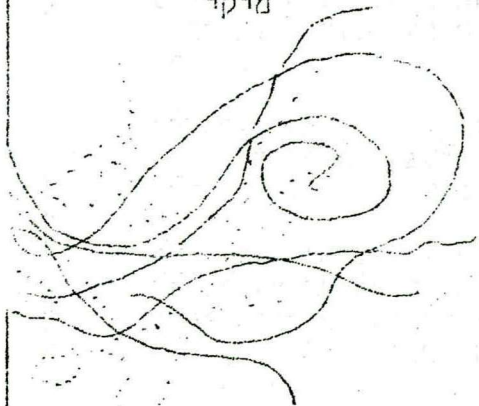
הלם כלאחר ברק אדיר מתפוצץ ומטנווד
היממה הידועה ששמוליק אינו עוד בינינו.
ההגיון קיבל את הידיעה כמשמעות, אך
הלב ממאן להפתח לגודל האסון והאבידה.

30 יום עברו מאז וכל יום כנצח העובר
בשניה. זכרונות צפים ועולים - מכים
בכאב כפעילות-לב העובר בשירוף.

איבדנו חבר להיום
אך זכרו לא ימוש
הוא ילוונו תמיד.

אין תנחומים.

מרקי

דוקא עכשיו זה היה צריך לקרות...
שמוליק, תמיד נזכור אותך, ותמיד
נזכר את התקופה היפה שהיית בן בית
אצלנו, אנחנו והילדים.

נילו ויוסי

ליום השלושים

הרהורים על שמוליק

דחל, ארנון, בני משפחת שמוליק וחבריו -
אנו יושבים כאן בצוחא, מעלים זכרונות
על שמוליק שנלקח מאתנו. מוזר ומשונה,
אך זה דרכו של אדם. - אנחנו היושבים
כאן, כולנו כואבים, אך נראה לי בכל
זאת שאין אנו תופסים את המהות העמוקה
של הדבר.

הלכנו לקבור את שמוליק, חזרנו, הרגשנו
כאב נורא - אך שאלתי את עצמי, האם את
באמת חשה וירדעת מה נעשה זה עתה?
ושוב אני אומרת: זה דרכו של אדם. וזה
אולי המיוחד שבאדם והפרזוקטלי גם יחד.
מצד אחד אנו אומרים: מה מותר האדם
מהבהמה? - היכולת להבין ולהתייחס
לבעיות ואירועים בעזרת השכל. ומצד שני
נראה שאין האדם מסוגל לרדת ממש לעמקם
של החוויות המתהוות בהנה. והנה יחד
עם כל זאת אין האדם פטור - אדרבא,
בעתיד חש האדם על בשרו יום-יום, שעה-

..... מדוע רק אחרי שהולכים מאתנו ולא חוזרים, עולים פתאום כל הזכרונות ה- משותפים, כל החוויות שעברנו ביחד, כל הטוילים, הבלויים והשיחות שבהם בילינו בצוותא...!?

שמוליק, כשהיית אתנו לא היה כל צורך להעלות זכרונות. ידענו כי כשם שהיית חוויה משותפת כן ישוב ויהיה משהו שיאחד אותנו עוד פעם ועוד פעם, אפילו אם הפגישות נעשו נדירות יותר ויותר. לא התגנב ללב אפילו ספק קטן אחד, כי יבוא יום והפל יהיה תחת הכותרת הקטנה והצועקת - "הוא - היה" !...

אתה רודע, עכשיו כשיש הרבה יותר זמן להרהר בך, להתעקב על מעשים שהיו ועל דברים שקרו נדמה, כאילו לא אנחנו היינו הבית הטוב והטוביה המתאימה שבה יכול היית למצוא את מקומך, תמיד כאילו היית ולא היית אתנו. לא פעם נדמה היה כי בעצם אנחנו מפריעים לך, לשקט הזה, לצניעות הזו שכל-כך קרנה סביבך.

ואמרת, בואי לטרט, עזבתי הכל, באמצע - כי הרי ללכת לבלות עם שמוליק, זהו מקרה כל-כך נדיר שאסור להחמיצו.

ואז אולי בפעם הראשונה אמרת, כי בעצם אנחנו לא החברה בה היית רוצה להיות. בוחר היית בחברה קטנה יותר, מעשית יותר, בה תוכל לבצע ולהגשים את רצונותיך.

כשהתגייסו "ניצנים" לצבא דאתה בחרת להיות מזריק - היית קצת מאוכזב, אפילו קצת עצוב, רצית ללכת עם החבר'ה לצבא, אך קבלת את הזיון ובמסך שנה שלימה המשכת ב- עבודת ההדרכה. בתקופה זו היה לך יותר זמן פנוי, וגם היחסים נקשרו יותר דיותר.

וסוף סוף הגיע היום הנכסף והלכת לצבא. ואז קצת ניתק הקשר, כי לא אתה השיפוט לכתוב מכתבים, אך משמועות ומספורי חבריך ידענו בדיוק מה הולך אחר. ידענו שהיית חייל טוב.

כל חרפשה שבאת למזרע - ביקרת אותנו, לא קרה שתשכה להביא משהו לילדים מהצבא. המיד הייתה שמורה להם תשומת לב מיוחדת. שמור אצלנו בחדר אלבום ציור שהבאת לנו מתנה, כשכרמל נולד... אנן זכרת והקדשת תשומת-לב לכל מאורע משפחתי אצלנו, אך זה היה הדדי.

אנחנו ניזכרים באותה השיחות לקראת השחרור שלך. ספרת לנו כי החלטת לעזוב את הקיבוץ, שאינך מוצא את מקומך בעבודה ובחברה... לא לחצנו עליך שתשנה את החלטתך. ידענו שאם בחרת בדרך זו, הרי מחשבת עד הסוף, אך הצטערנו... רצית ללמוד באוניברסיטה ו- הצכח לעצמך לעבוד את בחינת הבגרות.

ועכשיו כשעלית על הדרך הרצויה לך, עברת שתי בחינות והתכוונת להתחיל בלימודים, - אגב שמענו כי-גם כשיצאת למילואים לקחת אתך לתעלה ספרים כדי ללמוד, כך כל כך ארפיני לך...

שמוליק :

שלושים יום עברו מאז הגיעה אלינו
הבשורה האיומה, אך עדיין איננו
מאמינים, שאכן זה קרה, כל פעם שאנחנו
מדברים עליך, נדמה כאילו שוב תפתח
הדלת ואתה תבוא לבקר.

אנחנו זוכרים את היום הראשון שחזרנו
אצלנו בחזר ...

היית כבן 16, נכנסת לחדר, התישבת ב-
כורסא בצד, לקחת עתון ליד וכך עבר
כמעט כל אחר-הצהריים הראשון שבילית
בחברתנו. בקושי הצלחנו להוציא ממך
מלה. אכן היית כל כך בישן ...

ברבות הימים הפכת ליותר משוחרר. אש-
אש נקשרת אל רז ולימור וגם אלינו.
הילדים ממש אהבו אותך. רז ראה בך אח
מבוגר במוסד וחבר למשחק בחדר. כשלא
הרפעת כמה ימים בחדר היה הרלך למוסד
לחפש אותך - חמרת לו.

קשה היה להוציא ממך מלה. היית כל כך
עצור. אך אלה שהכירו אותך, אהבו
אותך, דוקא בשל השקט הזה ואכן היו לך
הרבה חברים קרובים.

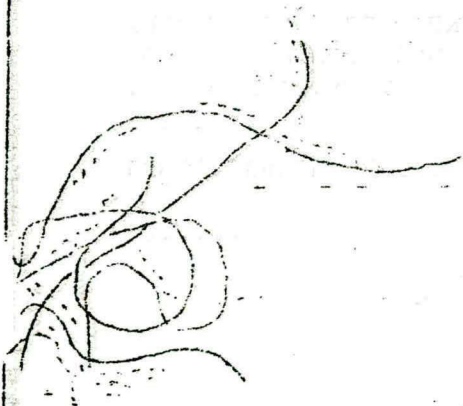
לאט לאט נשבר הקרח ואתה התחלת לספר
לנו על הלימודים, על הקשרים שלך, על
בעיות בעבודה ובהזדקה בתנועה. אנחנו
זוכרים כיצד היית עולה כל שבת
לגבעה וכמה פעמים עשית דרך זו ברגל,
כי לא הייתה לך הכעה; העיקר להגיע
לפעולה ובזמן.

... בעצם לא הכרנו אותך היטב, היית משהו
מסתורי במקצת. ובכל זאת אהבנו אותך, את
השלוה, את הדביקות במסדה שהצבת לעצמך,
את הרצון הכנה, כי הכל יהיה בסדר, את כל
ההופעה המצטנעת והשקטה שאמרה - זהו
שמוליק.

- יש אנשים הבאים בקול תרועה גדולה
והולכים בקול גדול.

ואילו אתה, באת בשקט והלכת בשקט, וזהו
אולי הכאב הגדול ביותר, כי הרי לא
היתה לנו הזדמנות להגיד לך ולו פעם אחת,
כי אנחנו רוצים שתהיה אתנו.

נעמה

לזכר - חבר

שמוליק היו ימים,
ישבנו בחדרנו,
ודנו מי לחיים ומי למות.
וכבר אז ידענו וסיכמנו
שצריך להיזהר...
כי זה קרוב, כי זה קרוב.

ישבנו וחשבנו אם יקרה מקרה
איך יקרה, למי ולמען מה
כואב לכתוב זכרונות שכאלה
אבל זאת עובדה
שכבר צריך לכתוב משהו לזכרך
ואם כך הדבר טוב שלא ייפרנו
את כל סיפורינו בקול-רט.

כי כל חבר ודע
היה אותנו עוצר
ב-ה' זהר ב-שמור על עצמך וכד'
אברים שלא אוהבים לשמוע
וממילא אינם עוזרים.

שמוליק קטה הפרידה בכתב
ובמיוחד לי שאינני רגיל להתבטא בדרך זו
לכן אכיים וניפרד במלה אחת

ואמר

היה שלום....

איציק נ.

2.1.70

המסור - איזו רוח שטות !!!

לאתר שטותי משטות...

כמו שאת רואה נחה עלי
רוח שטות...

למעשה זה החל בשבת - שוטטתי בסן-סימון
(זה מהשיר "והג'ינג'י בראש בראש בראש")
...והתחלתי לחשוב בעצם למה העצית לא גדלים
הפוך - רעיון לא רע, נכון ?

תארי לך לא צריך ליתאמץ לקטוף ת'פירות...
ומי אמר שהצמרת יותר "והתיבה" מהשורש.
...בסה"כ השקפה של שכלים שלא מכירים
טרשים...

ועכשיו נעבור לציטוטים משלונסקי

.....

שמוליק

פברואר 1970

לאורי שלומרת.

...מי שהשה את הפעל "ישן" בכל יום ראשון,
בכל הבנינים ובכל הגופים לבסוף "התישן"
ולעת ערב קם ישנוני. עשה ת'עמלות והתרענן
ישב וזקדק וקדוקי

ענירת בדקדוק.

וכשגמר הלך אצל הראי, לראות האם נפל
פניו. חייך אל הראי והלה התחייך כנגדו...

...לעת צהרים טרדו השלפון משנתו וטמע קול
בן דודו (אשוי על החשמל בעיר הנמל) והלז
דיבר על עתיד והזכיר העבר...

...ויקבעו השניים שאין טוב משמע אזניים
דרך חרשים ומכשירים משיחה על קפה מהביל
בעיר הנמל. (כך שאחרי ה"מילואים" נשים
פעמינו לעירו של פלישתר)...

והיה מי שאחרי אותה שיחה שב ולמד האנומול,
וחשב על יום המחר וכשיצור טרדן המכונה בפר
כל - שלפון: כעט נהט וגעש, והיה מי שקם
ושמע קול אחיו כקול בעלת הארוב מארץ מדבר
והנ"ל שאל והיה גם משיב (עד עתה מקוה
שענה צלולות ולא ישורת...)...

...ולבסופו של פטפוט יש להזכיר שהעולם
הוא שטית. גם אם אנשים מבורגרים מנהגים
ארתו...

המכתב נכתב בשטות ורבע (רבע אחר חצות)
ואם כן נעבור לעולם הדמיון...

.....

שמוליק

המלים המדברות על המות
חלשות ועורות כמקרה.
המלים המדברות על המות
פושטות אטיות כמו פעפוע
בכל הנימים הדקות של הלב.

מלים שכתבת

בירוק, בשקט

מבקשת

כסב פניו פרח השמש.

המלים המדברות על המות
נמוכות כדשא.
רוח בגבעולים:
לא המלים מדברות על המות.

(א. אלדן)

23.2.70

לאתי שלום,

מכתב חטוף לפני שחברה יוצאים לחופש .

כאן חיים כמו בצוללת. אוירה נחמדה. חברה מצויינים. לפעמים השכנים "משפטים" קמעה, אבל זה לא נורא. האמת היא שנכנסים במהירות לשגרה.

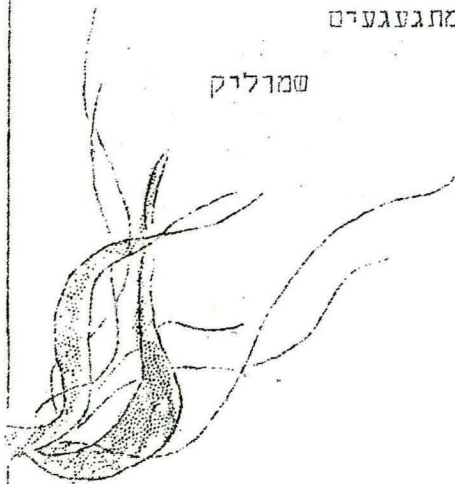
כתבתי מכתב אחד הוא בטח עדיין לא הגיע.

המכתב הבא יהיה מלא ומפורט. ד"ש חס לאיציק לבית הכרם

לי - ס

מתגעגעים

שמוליק

18.2.70

לאתי שלומות,

אחרי שלושה ימי שלטולים הגענו אל המנוחה והנחלה. מסתבר "שהזקנים מתנמרים". הסתבר שנפגשנו כל הליצנים העליזים מהשירונות מאותה פלוגה. וכרגיל אהלן ובדיחות מאותה תקופה. בקיצור חבורה עליזה. לגבי, הנוף כאן דו צהוב ומזכיר את הנוף שבמקום הקודם.

את ודאי זוכרת את המזודה עט הספרים שהכנתי וחשבתי שאוירה קרוב לבית והפקרתי אותה בבית בתקרה לקחת אותה. מסתבר שירדנו לדרום הרחוק ולא כל כך לאוירה לימודית ואין מה להצטער שאינה אתי. להיפך, יש להניח שבמקרה והיתה אתי, היו נגרמות למושהו נקיפות מצפון.

...מסתבר שמהר מאד חוזרים לאוירה של צבא הגנה...

אני מקווה מהיום, כלומר מהלילה להכנס לארבעים ושלושה יום אינטנסיביים ולתרום את המקסימום.

מה שכן, בלי ציונות מרגישים כאן אוירה של פעילות, עשייה ושמירת המולדת...

יש להניח שאני די עייף וקצת חסרה לי אוירת ביתיות...

....

ד"ש לכל הנוער

ולאיציק

..... להתראות

שמוליק